

- [Om LitteraturNu](#)
 - [Redaktion & Skribenter](#)
 - [Kontakt](#)

Søg

- [Anmeldelser »](#)
 - [Artikler »](#)
 - [Facebook](#)
 - [Twitter](#)
 - [RSS Feed](#)

Industriel Iliade – Emil Bønnelycke

SPARTANERNE + BERLIN + ROSA

LUXEMBURG

Af

Mikkel Boris

– 17. maj 2016 Arkiveret i: [Anmeldelser](#), [Digte](#), [Roman](#), [Skønlitteratur](#)

Emil Bønnellycke introducerede ekspressionismen, futurismen og sågar Tom Kristensen i Danmark. Nu får han en velfortjent genopliving.

Citat

Som Johan Rosdahl skriver i sit glimrende efterord, har Emil Bønnelycke længe været brugt som eksempel på ekspressionisme i dansklærernes antologier snarere end betragtet som enestående forfatter. Men med indlemmelsen af SPARTANERNE + ROSA LUXEMBURG + BERLIN i Sandalserien, Gladiators alternative kanon, rådes der nu bod på det.

Udgivelsen indeholder den ekspressionistiske eksperimentalroman SPARTANERNI (1919), figur-diget BERLIN (1918) samt dødsessen ROSA LUXEMBURG (1919). Sidstnævnte skaffede Bønnelycke ry som lidt af en spradebasse, da han under en oplæsning i Politikens foredragssal salutede den nyligt myrdede socialist med tre affyrede pistolskud. Men Bønnelycke kan ikke reduceres til en skabet provocateur, for hans åbenlyse litterære talent skal tages seriøst.

SPARTANERNE er udgivelsens kernetekst. Den består af tre separate spor, som dog alle korresponderer tematisk og samtaler indbyrdes ved enten simultanitet eller kontrast. Det ene spor følger en ung spartansk soldat i Den Peloponnesiske Krig, der i elegisk prosa krænger sin ømme længsel ud. Det andet en modlös soldat i skyttegravene, der sprogligt lemlæst hakker sine fragmenterede bevidsthedsstrøm frem i et febrilsk tempo. Det tredje følger en ung dansk rekrut, der i militærets strenge øvelsesforløb tvinges til refleksioner over sin tabte ungdom. De er alle tre sansende kronvidner til krigens ræsdel og den dertilhørende oplevelse af identitetstab, nedbrudt erfaringshorisont og tærende længsel.

Det er et velkendt fænomen, at soldater har svært ved at udtrykke deres krigserfaringer. Som Walter Benjamin engang sagde, brækkede sproget ryggen ved Somme. Netop dette epistemiske før/efter iscenesættes ofte i krigslitteratur fra perioden og åbenbarer sig i SPARTANERNE i forskellen mellem rekruttens velovervejede tankestrøm og skyttegravskrigerens sproglige granatsplinter. De udtryksfulde fragmenter når deres yderste potens, da den desillusionerede soldat står på soldaterkirkegårdens kornmark af kors og bryder ud i sin ikoniske remse (se citat). Men paradoxalt nok giver gravplads-figuren her sproget en, i Danmark, hidtil uset materialitet.

Den klagende spartaners narrativ illustrerer rigtigt nok krigens universelle karakter, men bliver langtrukkent og enerverende. Det er derimod i de apokalyptiske

Fakta

Forfatter: Emil Bønnelycke

- Titel: SPARTANERNE + BERLIN + ROSA LUXEMBURG
 - Forord af: Johan Rosdahl
 - Sider: 332
 - Pris: 200,-
 - Forlag: Gladiator
 - ISBN: 9788793128316

Køb bogen hos SAXO.com

- ASFALTENS SANGE (1918)
 - ILD OG UNGDOM (1917)

Billeder

krigsscener fra skyttegravene under 1. Verdenskrig, at Bønnelycke virkelig ruller artilleriet ud. Her aner man den futuristiske fascination for det moderne og æstetiseringen af industrien, tempoet, maskinen – den totale forening af skræk og skønhed:

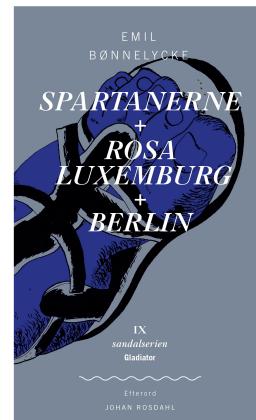
– Natten er oplyst som et guddommeligt Helvede, en rød og stærk gylden Underverden hvor fantastiske Kræfter er sluppet løs (...) Ilden, de grønne Bundter af Stjerner, hvide Magnumseksplosioner, dalende, kegleformede Dødningelys, Benradsparasoller af blegt, unaturligt Kviksølvskær.

Bønnelycke besynger dog ikke krigen, som mange futurister ellers havde for vane – i hvert fald inden de stiftede bekendtskab med den. Selv den ellers så krigslderlige Marinetti endte som pacifist. Krigen fremstilles som menneskets kamp mod sig selv, den totale meningsløshed åbenbaret i al sin gru. De unge rekrutter drømmer om almagt og styrke, men oplever i stedet slagmarkens totale kontingens, at være et afmægtigt lille tandhjul i en stor militærmaskine.

Hvordan Bønnelycke kan skrive så malerisk om en krig, han aldrig selv har deltaget i, er mig en gåde. I soldatens bombastiske og alligevel messende ekspressionisme tager jeg mig selv i åndeløs lynlæsning og må tvinge den i stå, for ikke at... Ja, hvorfor egentlig? Man bør lade sig rive med af Bønnelyckes hypnotisk rasende prosa. Som de unge soldater, der i kampens hede slår hjernen på automatfunktion og skyder intuitivt mod den fremadstormende fjende. Sådan bør han læses.

Bønnelycke har fortjent sit comeback. For SPARTANERNE er ikke bare velskrevet, den rummer tillige nogle vigtige igagtagelser over det 20. århundrede og undersøger i samme nu universelle temaer som længsel, identitet og krigen som korrumperende kraft. SPARTANERNE er en industriel Iliade.

Synes godt om 18 personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Digte](#), [Roman](#),

- [Udvidet åbningstid – Peter Laugesen BREV TIL EN MALER](#) · 06-06-2016
- [Digteren som linjedanser – Pejk Malinovski DIGTERNE](#) · 20-05-2016
- [Døde mennesker får gul hud – Rolf Sparre Johansson BEGRAVELSE](#) · 09-05-2016
- [Det er, som om hun prøver at sige noget – Gitte Allermann Kjær FORVANDL VORES MEL TIL HESTE, LAD DEM VOKSE VILDT I VORES MAVER, LAD DEM TORDNE VORES TRÆTHED UD GENNEM ALLE LANDSKABER](#) · 02-05-2016
- [Den store armbevægelses skygge – Sternberg GULDALDERDIGTE](#) · 25-04-2016

Læs også

- [En erindringstur til barndommens ukomplicerede lykkeland – Amalie Laulund Trudsø SOMMERHUS](#) · 18-04-2016
- [En rumænsk performancekunstners levned – Mikkel Rosengaard FORESTILLINGER OM ANA IVAN](#) · 07-04-2016
- [Gammel hash og groteske klæder – Jakob Ejersbo NEDRULLEDE PERSIENNER OG ANDRE BEGYNDELSER](#) · 22-02-2016
- [Kasser kommer i alle længder – Rasmus Halling Nielsen OGSÅ](#) · 12-02-2016
- [Det \(u\)mulige i at være alene – Martin Bastkjær DET NYE HAV](#) · 22-01-2016

Tags: [1. verdenskrig](#), [danmark](#), [ekspressionisme](#), [Emil Bønnelycke](#), [futurisme](#), [krig](#), [litteraturkanon](#)

Om Mikkel Boris

(f. 1991) læser på kandidatuddannelsen i litteraturvidenskab på Syddansk Universitet. Han læser helst litteratur, der er mørk, pervers og dekadent, men er selv ingen af delene. Det ville Freud nok have haft en ting eller to at sige om.

Ingen kommentarer

Vær den første til at kommentere på denne artikel!

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive offentliggjort. Krævede felter er markeret med *

Navn *

E-mail *

Websted

Ja, I må gerne sende mig nyhedsbrevet